

Leti, kakor jim njih jezik kaže, slovenske imena zavijajo, ali pa slovenskim krajem clo nove imena po svoje zmišljajo. Takó so Rimljani čudno izrekovali Atrupium namest Rupa (dandanašnji je to Modruša v Ogulinskem regimentu), Stridon namest Zdrinj, kjer je bil s. Hieronim domá; Peuciae namest Peči (skale); Peucini, Peucinacitae namest Pečniki, Pečnjaki; Odoacer namest Otókar; Rhaetia namest Rečje. Greki so tudi pisali Hazari namest Kozarji ali Kozarji. Dalej so Rimljani slovenskim krajem latinske imena dajali, kot postavim: „Ad Pyrum“ — Hrušica; ad Malum — Jablanica. Cesarju Upravda, ki je bil slovenec po rodu, so bili dali latinsko ime Justinianus.

Koliko bi še iz greškiga in latinskiga slovenskih imen na dan prišlo, ko bi bili oboji *k* in *c* pisali, in v izgovarjanji razločili; ako bi bili razločno pisali č, š, ž. Pa nekdanji Rimljani in Greki, kakor tudi poznejši pisavci dogodovščine sploh niso bili Slovenci; od tod pride, de se nam mora slovenska dogodovščina starih in novih časov vsa ptuja kazati; de v nji skoraj nikjer Slovencev ne najdemo, in bi nikjer za nje ne vedili, če bi mi sami Slovenci ne bili. — O ko bi pač imeli dogodovščino (zgodovino) po domače pisano, kakó rad bi jo bral star in mlad v razveseljenje in poduk! Zgodovina je nar boljši učnica narodov. Take dogodovščine je pa le od učenih Slovencev pričakovati. *)

Požencan.

Kratek pregled novih slovenskih knjig.

2.

„Obči Zagrebški kolendar“ za leto 1846. Z višjim dovoljenjem izdan od gosp. Lavoslava Župana, v red djan od gosp. Slavoljuba Verbančiča. Cena v Zagrebu mu je 1 goldinar srebra. —

Pervi tečaj tega vélikiga kolendara ali po našim jeziku te vélike pratike je gotovo vsacimu rodoljubu močno vstregel. Sostavljen je po izgledu mnogočisluniga Dunajskiga kolendara, ki se „Avstria“ imenuje in njegov obsežik častno pričuje, de je vredništvo kolendara pravimu možu izročeno.

V začetku perviga dela knjige stoji navadna prakta za katolske, protestante, staroverce, i. t. d. Ti so pridjane nebne in zračne premembe, oznanjenje vsih somnjev v raznih krajih in še kako drugo modrilo; potem pride rodoslovje presvitliga avstrijskiga doma, pregled cele Evrope in avstrijske vojne, in imenik vsih duhovnih, svetovnih in vojaških stanov na Ogerskim, Horvatskim in Slavonskim. — Drugi del obseže več sostavkov vsakimu stanu permerjenih k pridu in razveselvanju, za poduk in kratek čas slehernimu omikanimu in prostimu bravcu, in nekoliko narodnih pesem. V pervim sostavku je spričano, zakaj se ta knjiga imenuje kolendar. Čisto imé slovansko ji dati je pač práv; de bi pa nekoliko nemškemu Kalender in latinskemu Calendarium soglasno bilo, jo bolj práv imenujemo kolendar ali koledar od čisto slovanske korenine koleda. Stari Slovani so imenovali koleda praznik 24. Grudna in pri vsih Slovanih je ta beseda navadna; škoda, de prostor ne perpusti vsih pomemb te besede presteti, zatorej le ob kratkim opomnimo vsaciga Slovenca znane besede „koledovati.“ O božiči se fantje pred hišami zberajo, pojó in srečo vošijo k novimu letu, in s tem si nekoliko darú perdobijo za kupovanje sveč za cerkev. Tak dar se imenuje koleda, in pevci koledarji. Kér je ta knjiga tudi nekako taki koledar ali kolendar, kér okoli noviga leta perpoje, zató jo práv

*) Častitljivi gosp. Požencan bi bili po svoji vednosti in prijetnim jeziku mož za to delo. Vredništvo.

takó kerstimo. Še bolj bi se ji reklo koleda, kér je práv za práv tudi neki dar k novimu letu.

Med drugimi lepimi sostavki tudi s kamnorezi olepšanimi nam posebno dopade podučenje, kakó bi se mogle nepopolnamasti in pogreški prostiga naroda iztrebiti in njih stan zboljšati, kakor tudi razlaganje, kakó je treba narodne šole vrediti in vpeljati, de bi bile koristne. Spisatelj tega sloga se bistroumno vstavlja vsim jezikačem, ki vedno zoper vpejvanje šol godejo, in razne izgovore izmišljujejo: de je obnašanje v šolah bivših ljudi bolj pohujšljivo, de je njih življenje bolj spačeno, kakor nevednih in neomikanih i. t. d. Pa taki ne pomislijo, de je to narveč na lastnosti delitve naukov ležeče, in ravno zató je treba za vpeljevanje dobrih šol skerbeti. Če bi pa izobraženje ljudi res nevarno bilo, zakaj bi nam pa Bog bil umdal, kteriga vedno omikavati smo dolžni, in zakaj bi nas raji živino ne bil ustvaril? Kdo pa bi raji v živinski kakor v ljudski družbi živel? Razborno je toraj razloženo, kakó perpravnice (Preparanden-Schulen) in s čim šole vpeljati, in učenikam plačilo pomnožiti, potem, kaj, kakó in kje je treba učiti. Proti koncu te knjige je še nekej od domačih zdravil, poljskiga gospodarstva in od pravopisa perdjaniga, kakor tudi imenik manj znanih besedi. Ob kratkim: Zagrebški kolendar je takó zložen, de nič v njem ne zgrešujemo, kar v take knjige gré, in de serčno želimo, de bi tudi per nas tako koleda kmalo zagledali. Z.

Odgovor na vprašanje 24. lista zastran „race“.

Raco narediti v pomeni obropati ali okrasti sim v svojim rojstnim kraji v Podhomu nad Blejskim jezeram na Gorenskimi dokajkrat slišal in tudi moja stara mati, ktero sim zató vprašal, so mi to poterdili. V ravno tem pomeni pravijo tukaj tudi: Štréh narediti, na priliko: on štréh naredí, če le more, er stiehl wenn nur möglich; práv štréh so mu naredili, to je, man hat ihn tüchtig bestohlen. Juri Plemel.

Tudi od več družih strani iz Gorenskiga so nam na znanje dali, de je izrek „raco narediti“ v pomeni aufhauen, viel ausgeben, durchbringen dobro znan. Jez sim večkrat slišal: „birt nam je pravo raco naredil“ der Wirth hat uns eine grosse Rechnung gemacht. Vrednik.

Velika nesreča.

Pravijo, de je 13. dan tega mesca v Siski v neki veliki žitni hram strela vdarla in požgala okoli 20 tavžent mernikov žita.

Znajdba vganjke v poprejšnjim listu je:

Ratár.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajuju	
	18. Maliga serpana.		13. Maliga serpana.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	1	56	2	—
1 » » banaške	2	9	2	12
1 » Turšice	1	9	1	9
1 » Soršice	—	—	1	46
1 » Rži	1	24	1	27
1 » Ječmena	1	10	—	—
1 » Prosa	1	10	1	16
1 » Ajde	1	3	1	10
1 » Ovsá	—	48	—	54